

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-34>

УДК 336.02: 330.322

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ В ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОМУ МЕХАНІЗМІ ЗДІЙСНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ROLE AND PLACE OF STATE SUPERVISION IN THE INSTITUTIONAL MECHANISM OF IMPLEMENTATION OF FINANCIAL POLICY OF UKRAINE

Кміть Віра Мирославівнакандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6845-8139>**Білаш Юлія Володимирівна**здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «Магістр»,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7815-7644>**Kmit Vira, Bilash Yuliia**

Ivan Franko National University of Lviv

У статті визначено сутність, роль та місце нагляду у процесі здійснення фінансової політики України. Обґрунтовано необхідність проведення державного нагляду, виявлено його недоліки в процесі інституціоналізації та перспективи розвитку. Досліджено організаційні й правові засади контролю та запропоновано напрями їх вдосконалення. На основі проведеного дослідження доведено необхідність підвищення ефективності державного нагляду як складової інституціонального механізму здійснення фінансової політики. Це сприятиме становленню і зміцненню економічного становища країни в цілому та розвитку підприємництва зокрема. Вивчаючи місце нагляду в реалізації фінансової політики, акцентовано увагу на низькій ефективності контрольних функцій фінансових інститутів та наголошено на доцільності їх реформування та гармонізації.

Ключові слова: нагляд, контроль, фінансова політика, фінансовий контроль, інституціональний механізм, фінансові інститути, фінансові ресурси.

В статье определена сущность, роль и место надзора в процессе осуществления финансовой политики Украины. Было обоснована необходимость проведения государственного надзора, выявлены его недостатки в процессе институционализации. Исследованы организационные и правовые основы контроля и предложены направления их совершенствования. На основе проведенных исследований обоснована необходимость повышения эффективности государственного надзора как составляющей институционального механизма осуществления финансовой политики. Это будет способствовать становлению и укреплению экономического положения страны в целом и развития предпринимательства в частности. Определяя место надзора в реализации финансовой политики было доказано, что контроль является составной подсистемой финансового института.

Ключевые слова: надзор, контроль, финансовая политика, финансовый контроль, институциональный механизм, финансовые институты, финансовые ресурсы.

The article defines the essence, role and place of supervision in the process of implementing the financial policy of Ukraine. The necessity of state supervision was substantiated, its shortcomings in the process of institutionalization were revealed. The organizational and legal bases of control are investigated and the directions of their improvement are offered. On the basis of the conducted researches the necessity of carrying out the state control in the basis of the institutional mechanism which will promote formation and strengthening of an economic position of the country and development of business by observance of supervisory procedures is proved. Determining the place of supervision in the implementation of financial policy, it was proved that control is an integral subsystem of the financial institution. The growth of financial violations in Ukraine is caused not by the lack of institutional structure of state financial control, but by the weakness of its theoretical, methodical and methodological framework, shortcomings in the organization of the control process. A prerequisite for building an effective system of public financial control

is the formation of its institutional foundations and improving the mechanism of such control. At the same time, the institutional principles of public financial control are one of the important conditions of its system, they ensure its legitimacy and integrity, the relationship of elements of the control system. Institutionalization of the state financial control allows to regulate the activities of the subjects of control and to determine their competencies and limits of authority. The further welfare of the population and the stability of the economy depend on the effectiveness of state supervision. It is important to ensure and maintain an appropriate level of control and effectiveness of financial policy management through the institutional mechanism. The purpose of the article is to reveal the economic essence of control, its place in the institutional mechanism of financial policy and determine the role in socio-economic development of the country.

Keywords: supervision, control, financial policy, financial control, institutional mechanism, financial institutions, financial resources.

Постановка проблеми. Зростання обсягів фінансових правопорушень в Україні внаслідок несформованої інституціональної моделі фінансової політики, прогалин у забезпеченні процесу нагляду та використання застарілих форм контролю унеможливають здатність держави до ефективного забезпечення фінансової політики і призводить до зниження ефективності контрольних функцій державних органів.

Оскільки від ефективності нагляду залежить подальший добробут населення та стабільність економіки, важливим є забезпечення і дотримання належного рівня контролю та ефективність управління фінансовою політикою через інституціональний механізм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна кількість українських та зарубіжних науковців займалися вивченням питань контролю, серед яких варто виокремити таких як В. Загорський, В. Піхоцький, В. Рудик, В. Синчак, І. Адаменко, Л. Васільєва, Л. Худолій, М. Дем'яненко, Н. Ботвіна, Н. Виговська, Н. Прокопенко, О. Гудзь, О. Моїсеєнко, О. Олійник, О. Петрук, О. Прутська, П. Макаренко, П. Стецюк, які вивчали проблеми фінансового контролю, фінансової політики, фінансового механізму. Інституціональні засади фінансової політики як інструмента впливу на соціально-економічний розвиток країни досліджували такі вчені, як А. Вагнер, Б. Болдирєв, Дж. Б'юкенен, Дж. Стігліп, Л. Дробозіна, Ш. Бланкарт та інші. Попри вагомий внесок згаданих учених у дослідженні ролі фінансової політики і, зокрема, державного нагляду та фінансового контролю, актуальним питанням залишається низька ефективність останніх та продовження наукових пошуків їх вирішення в контексті удосконалення інституціонального механізму здійснення фінансової політики в Україні.

Постановка завдання (мета статті). Передумовою формування ефективної системи державного нагляду є формування його інституціональних засад, що зумовлює удосконалення механізму забезпечення фінан-

сової політики. У той же час інституціональні засади контролю є однією із важливих умов його системності, оскільки забезпечують його легітимність і цілісність, взаємозв'язок елементів системи контролю. Інституціоналізація фінансового контролю дає змогу налагодити діяльність суб'єктів контролю та забезпечити реалізацію ефективної фінансової політики.

Метою статті є розкриття економічної сутності державного нагляду, його місця в інституціональному механізмі здійснення фінансової політики та визначення ролі у соціально-економічному розвитку країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для забезпечення належного функціонування інституціонального механізму забезпечення фінансової політики необхідним є створення оптимального організаційно-інституціонального середовища. Адже саме воно забезпечує можливість визначення першочергових векторів розвитку фінансової політики та подальші напрями її здійснення, вибір найефективніших економічних і соціальних інститутів та їхня гармонізація.

Становлення інституту фінансової політики відбувалося під впливом еволюційних процесів розвитку українського суспільства. Загалом, інститут фінансової політики включає процес визначення норм та контроль за дотриманням, норми поведінки, які налагоджують фінансові механізми та забезпечують належний рівень реалізації фінансової політики і забезпечують її стабільний розвиток [1, с. 236].

Формування системи державних органів, які в сукупності утворюють інституціональний механізм здійснення державної фінансової політики, було обумовлене необхідністю виконання ними відповідних державних функцій, які можна звести до таких трьох груп [2, с. 115]:

- 1) формування державної фінансової політики;
- 2) реалізація державної фінансової політики;
- 3) контроль за виконанням державної фінансової політики.

Такий поділ є відносно умовним, оскільки не виключає можливості того, що деякі державні органи можуть бути наділені повноваженнями як щодо виконання функції формування, так і щодо реалізації чи контролю за виконанням державної фінансової політики одночасно.

Функція формування державної фінансової політики органами інституціонального механізму полягає у діяльності компетентних органів держави щодо встановлення стратегічних цілей, завдань, основних принципів та напрямів державної діяльності у сфері фінансів, розроблення та затвердження концепцій та програм загальнодержавного значення.

Основи розподілу компетенцій повноважень щодо виконання функції формування державної фінансової політики між Президентом України, Верховною Радою України та Кабінетом Міністрів України закріплені в Конституції України. При цьому не наголошено, якому з низки державних органів відведена провідна роль у здійсненні даного процесу.

Тому сьогодні в Україні недостатньо вирішена проблема створення цілісної системи державного фінансового контролю. Постає питання невизначеності правового поля діяльності державних контролюючих органів, паралелізм в роботі, дублювання їхніх функцій та повноважень, відсутність узгодженої взаємодії та спеціалізації при проведенні перевірок та виконанні покладених повноважень.

Функцію реалізації державної фінансової політики доцільно визначити як діяльність уповноважених державних органів, що спрямована на досягнення тактичних і оперативних цілей, а також на забезпечення вирішення конкретних завдань та застосування відповідних засобів державного впливу на суспільні відносини у фінансовій сфері [2, с. 117].

Функції формування та реалізації державної фінансової політики неможливо досліджувати у відриві від функції контролю за її виконанням, який доцільно систематизувати як:

1) контроль з боку органів державного нагляду за підконтрольними їм об'єктами щодо виконання ними владних рішень, прийнятих у рамках державної фінансової політики;

2) нагляд за органами державного управління у фінансовій сфері щодо виконання ними владних рішень, прийнятих у рамках державної фінансової політики, усіма уповноваженими на те суб'єктами. Основною метою даного виду контролю є гармонізація діяльності суб'єктів державного управління з метою підтримання законності та фінансової дисципліни в держав-

ному секторі. Залежно від того, хто здійснює даний контроль, тобто від суб'єктного складу, розрізняють такі види державного контролю: парламентський, президентський, урядовий, відомчий (міністерський).

Відповідно до інституціонального механізму фінансова політика являє собою своєрідний економічний інститут, який відповідає за формування та реалізацію правил і обмежень щодо економічної поведінки, умов фінансових відносин, розвитку фінансової стратегії, регулювання соціально-економічної сфери учасників фінансових відносин.

Відтак фінансова політика взаємозалежна із фінансовими відносинами, що виникають у процесі формування та використання ВВП та національного доходу. Тож відповідно до цього вона має бути сформована з урахуванням науково-обґрунтованої концепції фінансової системи та визначити подальші механізми та інструменти врегулювання соціально-економічних зрушень задля гармонізації суспільства [3, с. 3].

Задля забезпечення належного рівня фінансової політики діяльність органів державного нагляду має бути спрямована, перш за все, на забезпечення фінансової безпеки країни та боротьбу із фінансовою злочинністю. Саме так, органи державного фінансового нагляду повинні прискіпнути фінансові порушення і злочини, сприяти розкриттю та запобігають виникненню тіньової економіки шляхом проведення наглядових дій щодо ефективності і законності управління фінансовими ресурсами держави [4, с. 40].

Про необхідність реформування системи нагляду (контролю) свідчать масштаби тінізації економіки України. Відповідно до оцінок Національного інституту стратегічних досліджень при Президенті України, на сьогодні, рівень тіньової економіки вийшов за межі кінцевого значення (не більше 30% від ВВП) та перебуває у небезпечній зоні [5]. Дана тенденція свідчить про негативний стан макроекономічної безпеки в державі та зумовлює виведення частини економіки з «тіні», що позитивно позначилося б на стабільності фінансової системи країни. Саме на це і має бути спрямоване вдосконалення інституціональних механізмів забезпечення фінансової політики та нагляду (контролю).

Під контролем треба розуміти нагляд за підконтрольним об'єктом та дотримання принципів його належного функціонування, відповідно до встановлених норм, шляхом порівняння фактичного стану із бажаним.

В теорії контролем є одна із ключових функцій управлінської системи, яка включає у себе систему спостереження та перевірки діяльності і фактичного стану об'єкта. У табл. 1 систематизовано наукові та практичні підходи до визначення сутності понять «контроль» та «фінансовий контроль».

Відтак, державний нагляд є одним із підвидів фінансового контролю, який забезпечує процес перевірки господарюючого суб'єкта будь-якої форми власності внаслідок використання відповідних методів та технологій контролю з метою виявлення прогалин у фінансовій діяльності і звітності в процесі створення, розподілу, перерозподілу чи використання фінансових ресурсів.

Як зазначається у МСФЗ, контроль – це своєрідна здатність управляти фінансовою та господарською політикою задля отримання бажаної вигоди від її діяльності [8, с. 154].

Отже, державний нагляд являє собою форму реалізації контролюючої функції фінансів та кінцевим етапом у процесі державного управління централізованими і децентралізованими фінансовими ресурсами. У тому випадку, якщо контроль визначає суть фінансів, то державний фінансовий нагляд визначає зміст державного управління. Роль та місце нагляду у період активного розвитку ринкових відносин істотно зростає, адже економічні методи управління приходять на зміну адміністративним.

За способами здійснення державний нагляд відбувається у формі перевірки, огляду, спостереження, аналізу, оцінки, моні-

торингу, інспекції (ревізії), експертизи та аудиту. Завдяки переліченим способам здійснення нагляду, а також їх гармонізації можна досягти максимального ефекту від функціонування інституціонального механізму здійснення фінансової політики держави.

На етапі проведення державного нагляду для покращення ефективності механізму забезпечення фінансової політики необхідно дотримуватися принципів законності, економічності, ефективності, результативності та прозорості.

Впродовж останніх років нагляд відіграє важливу роль у використанні державних коштів. Держава використовує бюджет з метою здійснення зовнішнього, внутрішнього та міжгалузевого розподілу і перерозподілу ВВП задля забезпечення державних видатків та соціальних гарантій. У той же час, державний бюджет є ефективним фінансовим методом організації національної економіки. Саме тому відзначається необхідність у проведенні державного нагляду з метою дотримання законності та доцільності фінансових операцій, формування та використання фінансових ресурсів цілеспрямовано на соціально-економічний розвиток країни.

Відтак, внаслідок наглядових заходів Рахункової палати України, як суб'єкта парламентського контролю та вищого органу аудиту в державі, було виявлено незаконних бюджетних правопорушень нецільового використання фінансових фондів та коштів позабюджетних фондів у 2020 році на суму понад 43 млрд грн [9].

На сьогодні, у світі процес нагляду за фінансовою політикою є визначенням та під-

Таблиця 1

Підходи до визначення понять «контроль» та «фінансовий контроль»

Автор	Визначення
М. Головань	Перевірка виконання певних господарських операцій задля визначення їх законності та цілеспрямованості.
Л. Дікань	Управлінська функція чи економічна категорія, що відображає прикладний аспект та має теоретичне значення.
Н. Виговська, О. Стеблянюк	Нагляд за дотриманням визначених норм органами влади всіх рівнів у процесі діяльності всіх економічних суб'єктів.
М. Коцупатрий	Комплексна і цілеспрямована фінансово-правова діяльність органів фінансового контролю або їх підрозділів чи представників, а також осіб, уповноважених здійснювати контроль, що базується на положеннях актів чинного законодавства.
ЗУ «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»	Діяльність уповноважених законом ЦОВВ, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища.

Джерело: сформовано на основі [1, с. 237; 4, с. 40; 6, с. 6; 7]

твердженням ролі і значення держави у регулюванні розвитку національної економіки та підвищення добробуту населення.

Формування єдиної системи фінансового нагляду (контролю) неможливе без урахування і чинної законодавчої та нормативно-правової бази, і напрацьованих пропозицій щодо [10, с. 286]:

- формування та зміцнення незалежного фінансового нагляду, правових основ його здійснення, структури й організації;

- формування єдиної системи державного фінансового нагляду відповідно до мети її створення;

- розмежування повноважень органів державного фінансового нагляду при проведенні контрольно-ревізійної та експертно-аналітичної діяльності;

- вдосконалення і координації діяльності контролюючих органів у єдиній системі державного фінансового нагляду.

Оскільки фінансова політика в інституціональній площині представляє комплекс заходів державних інституцій щодо врегулювання фінансових ресурсів, спрямованих на виконання інституційних функцій, то, відповідно, контроль має здійснюватися за оптимальною структурою сформованих інституцій та забезпечувати пріоритетні напрями розвитку фінансової політики. Організаційну структуру єдиної системи фінансового нагляду (контролю) наведено на рис. 1.

Загалом для формування ефективної системи фінансового нагляду слід враховувати такі складові:

- комплекс органів державного фінансового нагляду;

- відносини між органами контролю та владою;

- визначення системи підпорядкування органів контролю;

- встановлення об'єктів та підконтрольних суб'єктів нагляду;

- визначення інструментів, форма та методів, які використовуватимуть суб'єкти нагляду;

- визначення прав та обов'язків суб'єктів і підконтрольних об'єктів нагляду.

Функціонування наглядової системи має бути спрямовано на досягнення поставлених цілей фінансової політики України. Призначення системи державного нагляду (контролю) полягає у моніторингу ефективності використання фінансових ресурсів, оптимальності фінансових потоків, створення інформаційної бази для прийняття фінансових рішень щодо усунення недоліків чи регулювання цілей фінансової політики.

Подальший розвиток інституціонального механізму здійснення фінансової політики треба зосередити на основних здобутках науковців протягом останніх років, а особливо у сфері врегулювання та контролю системи державного контролю та врегулювання фінансової політики задля подальшого соціального-економічного розвитку нації.

Погоджуємось із І. Адаменко, який наголошує, що інституціональний механізм фінансової політики у формі економічного інституту визначає норми та положення, встановлює обмеження щодо поведінки та розвитку взаємовідносин учасників фінансової політики задля врегулювання та гармонізації соціально-економічної сфери [11, с. 342].

Рис. 1. Системи фінансового нагляду (контролю) України

Отже, інституціональний механізм регулювання фінансової політики визначає етап формування раціональної структури ефективних економічних інститутів, які сприятимуть виконанню наглядових дій на державному та територіальному рівнях, відповідно до визначених реформ.

Найвний інституціональний механізм регулювання державної фінансової політики потребує певних змін у своїй структурі та змістовного наповнення, відповідно до зовнішньої та внутрішньої політики держави та стандартів міжнародних фінансових інститутів.

Також треба зауважити, що інституціональні механізми здійснення фінансової політики формуються відповідно до місця та ролі державного нагляду (контролю) у загальних функціях держави та соціально-економічних процесах. Нині, в умовах активних глобалізаційних процесів формування дієвої фінансової політики у системі інституціонального регулювання має полягати у формуванні ефективного механізму фінансових відносин, які б сприяли досягненню цілей стратегічного розвитку країни.

Ефективність нагляду (контролю), перш за все, залежить від типу фінансової політики, а також її стратегічного та тактичного спряму-

вання. Адже вони мають взаємодоповнювати та сприяти розвитку. У такому випадку, фінансовий контроль та політика буде спрямованою на максимальний рівень забезпечення фінансового регулювання та стабілізації фінансової політики країни. З огляду на вищесказане, основним перспективним напрямом удосконалення інституціонального механізму здійснення фінансової політики на усіх рівнях є становлення системи фінансового нагляду внаслідок дотримання нижченаведених на рис. 2 рекомендацій.

Висновки та подальші перспективи дослідження. Підсумовуючи, слід зазначити, що фінансова політика сьогодення покликана забезпечувати інституційні передумови у формуванні та реалізації фінансової моделі країни, яка побудована на загальноприйнятих нормах та положеннях, організаційно-управлінських структурах, які утворюють комплексний механізм стабілізації соціально-економічного становища та підвищення добробуту нації.

Основними завданнями на сучасному етапі реформування системи державного управління є формування належних умов, що сприятимуть стабільній та ефективній реалізації фінансової політики в інституціональному середовищі, активізації інвестиційної діяль-

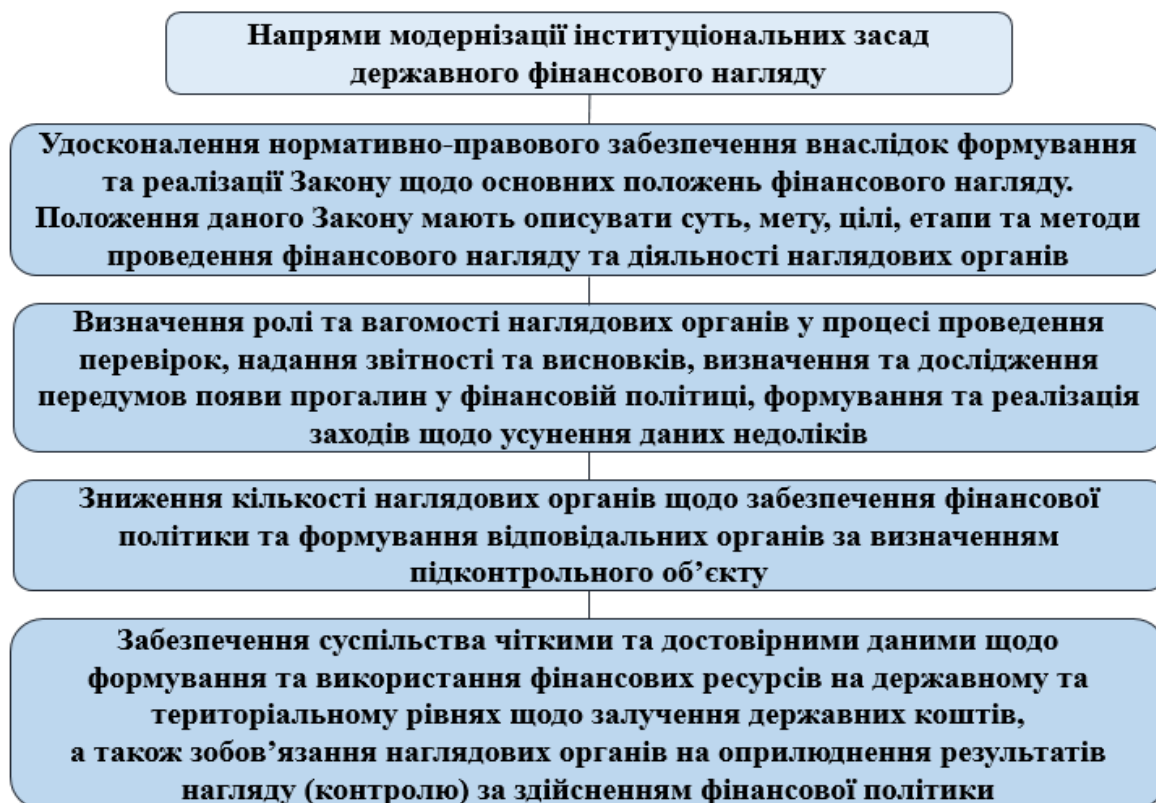

Рис. 2. Напрями удосконалення інституціонального механізму забезпечення контролю у здійсненні фінансової політики

Джерело: [4, с. 41]

ності країни, ефективного функціонування наглядової системи шляхом оптимізації контрольного навантаження, удосконалення та гармонізації системи фінансового контролю.

Реалізація ефективного державного нагляду у процесі здійснення фінансової політики відіграє чималу роль у становленні раціональної і цілеспрямованої економічної політики, тим самим забезпечуючи належний рівень фінансової безпеки держави. Крім того, фінансовий нагляд має посідати вагоме місце у інституціональному механізмі реалізації фінансової політики, надаючи їй належний рівень функціонування фінансового механізму та встановлення єдиних норм формування фінансових взаємовідносин, захисту економічних інтересів держави та дотримання фінансової дисципліни, що сприятиме раціональності та ефективності фінансової політики.

Пристосування фінансової політики до сучасних умов чимало пов'язана зі зміною інституційного середовища суспільства, тому будь-які зміни у фінансовій політиці держави мають враховувати стан інституційного середовища. Фінансова політика як динамічна система, що розвивається залежно від соціально-економічних потреб суспільства з метою активного впливу на економіку, має задіяти, перш за все, інституціональні механізми фінансового контролю. Структурні зміни та необхідність виходу на якісний рівень економічного зростання та розвитку концентрують увагу на способах удосконалення інституціонального механізму забезпечення фінансової політики та фінансового нагляду, який має бути сформовано відповідно до потреб економіки та суспільства, проблем і перспектив розвитку нації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Виговська Н.Г., Дячек С.М. Трансформація державного фінансового контролю в контексті забезпечення національної економічної безпеки. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 5(16). С. 234–238.
2. Кміть В., Мельничук М. Інституціональний механізм здійснення державної податкової політики в Україні / *Збірник наукових праць молодих вчених Тернопільського національного економічного університету «Наука молода»*. Випуск 6. Тернопіль : Економічна думка, 2006. С. 114–119.
3. Васильєва Л.М., Дацій Н.В., Залізнюк В.П. Ефективність фінансового контролю в системі державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 3. С. 1–5.
4. Ботвіна Н. Фінансовий контроль за функціонуванням системи та механізму фінансової політики держави. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 1. Частина 1. С. 38–41.
5. Національний інститут стратегічних досліджень : офіційний веб-сайт. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika> (дата звернення: 16.10.2021).
6. Гуцаленко Л.В., Дерій В.А., Коцупатрий М.М. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 424 с.
7. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності : Закон України від 5 квітня 2007 р. № 877-V / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (дата звернення: 21.20.2021).
8. Моїсеєнко О.М. Формування інституціонального механізму державного управління економічним розвитком України : дис. канд. наук з держ. управління : 25.00.02. Чернівці, 2021. 248 с.
9. Висновок про результати аналізу виконання закону про Державний бюджет України на 2020 рік / Рахункова палата України. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2020/31-2_2020/Vysn_31_2_2020.pdf (дата звернення: 17.10.2021).
10. Загорський В.С., Піхоцький В.Ф. Державний фінансовий контроль у системі державного управління. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 42. С. 283–289.
11. Адаменко І.П. Фінансова політика як інструмент соціально-економічного розвитку країни. *Бізнес Інформ*. 2014. № 3. С. 341–345.

REFERENCES:

1. Vygovska N.H., Diachek S.M. (2019) Transformatsiya derzhavnogo finansovogo kontroliu v konteksti zabezpechennia natsionalnoyi ekonomichnoyi bezpeky [Transformation of state financial control in the context of ensuring national economic security]. *Priazovsky Economic Bulletin*, vol. 16, no. 5, pp. 234–238.
2. Kmit V., Melnychuk M. (2006) Instytucionalnyu mexanizm zdiysnennia derzhavnnoi podatkovoi polityky v Ukraini [Institutional mechanism of state tax policy implementation in Ukraine]. Proceedings of the *Nauka moloda (Ukraine, Ternopil, 2006)*, Ternopil: Economic thought, pp. 114–119.

3. Vasilieva L.M., Datsiy N.V., Zalizniuk V.P. (2020) Efektyvnist finansovogo kontrolyu v systemi derzhavnogo upravlinnia [Effectiveness of financial control in the system of public administration]. *Public administration: improvement and development*, no. 3, pp. 1–5.
4. Botvina N. (2020) Finansovyy kontrol za funktsionuvanniam systemy ta mekhanizmu finansovoyi polityky derzhavy [Financial control over the functioning of the system and mechanism of financial policy of the state]. *Economic analysis*, t. 30, no. 1, part 1, pp. 38–41.
5. National Institute for Strategic Studies. Available at: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika> (accessed 16 October 2021).
6. Hutsalenko L.V., Deriy V.A., Kotsupatryy M.M. (2009) Derzhavnyy finansovyy kontrol [State financial control]. Kyiv: Center for Educational Literature. (in Ukrainian)
7. Verkhovna Rada of Ukraine (5 April 2007) Zakon Ukrayiny pro osnovni zasady derzhavnogo nahlyadu (kontrolyu) u sferi hospodarskoyi diialnosti [The law of Ukraine on the basic principles of state supervision (control) in the sphere of economic activity]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text> (accessed 21 October 2021).
8. Moiseienko O.M. (2021) Formuvannia instytutsionalnogo mekhanizmu derzhavnogo upravlinnia ekonomichnym rozvytkom Ukrainy [Formation of the institutional mechanism of state management of economic development of Ukraine] (PhD Thesis), Chernihiv: Chernihiv Polytechnic National University.
9. Accounting Chamber of Ukraine (2021) Vysnovok pro rezultaty analizu vykonannia zakonu pro Derzhavnyi byudzhet Ukrayiny na 2020 rik [Conclusion on the results of the analysis of the implementation of the law on the State Budget of Ukraine for 2020]. Available at: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2020/31-2_2020/Vysn_31-2_2020.pdf (accessed 17 October 2021).
10. Zahorskyy V.S., Pikhotsky V.F. (2015) Derzhavnyy finansovyy kontrol u systemi derzhavnogo upravlinnia [State financial control in the system of public administration]. *Efficiency of public administration*, vol. 42, pp. 283–289.
11. Adamenko I.P. (2014) Finansova polityka yak instrument sotsialno-ekonomichnogo rozvytku krainy [Financial policy as an instrument of socio-economic development of the country]. *Business Inform*, no. 3, pp. 341–345.